

Ukrainian Orthodox Church of Canada Українська Православна Церква в Канаді L'Église orthodoxe ukrainienne du Canada

[Home Page](#) | [Listing of Articles](#)

*Священномученик Арсеній (Мацієвич),
Митрополит Ростовський*

**The Hieromartyr, St. Arsenius
(Matsiyevych), Metropolitan of Rostov**

Fr. Ihor Kutash - о. Ігор Куташ
kutash@unicorne.org

**«Добре мені, що Ти впокорив мене.»
(Псалом 118:71)**

На 13-го березня за Григоріанським календарем (тобто 28-го лютого за Юліанським) ми святкуємо пам'ять Православного Святого України, якого земний шлях, особливо в його кінцевій стадії, приніс йому найбільш болючі терпіння, яких тільки може собі людина уявити. Це - Священномученик Арсеній (у Хрещенні Олександр) (Мацієвич), Митрополит Ростовський (1697-1772), побожний служитель Господеві, що народився в сім'ї Священика в м. Володимирі-Волинському в Україні, та який добивався прав для Духовенства в часі авторитарного режиму Цариці Московської Катерини II.

Україна попала під владу зростаючої Імперії Московської від часу Переяславської Угоди, яку заключив Гетьман Богдан Хмельницький у 1654 р. Гетьман уважав, що це засіб здобути підтримку для його кампанії

**“It is good for me that You humbled me”
(Psalm 118:71).**

On March 13 on the Gregorian Calendar (which is February 28 on the Julian) we celebrate the memory of a Saint of Ukraine, whose earthly path, especially in its final stage, included the most fiery ordeal which can be imagined. It is the Hieromartyr Arsenius (baptized Alexander) (Matsiyevych), Metropolitan of Rostov (1697-1772), a devout servant of the Lord, born into a priest's family in Volodymyr-Volyns'kyi in Ukraine, who struggled for the rights of the Clergy under the authoritarian regime of the Tsarytsia (Empress) of Moscow, Catherine II.

Ukraine had come under the domination of the growing Empire of Moscow since the Treaty of Pereyaslav, concluded by Hetman Bohdan Khmelnyts'kyi in 1654. The Hetman had thought this was a way to gain support for his campaign to free his people from the domination of Poland. The rulers of Moscow, however, viewed this Treaty as a means to consoli-

звільнити свій нарід з-під володіння Польщею. Та володарі Московські дивилися на цю Угоду, як на засіб поширити свою імперію. У 1686 р., тобто через 32 літ після Угоди, Православна Митрополія Київська перейшла з-під юрисдикції Патріярха Константинопольського, який не втручався в її внутрішнє життя, у юрисдикцію Патріярха Московського, яку використовували Царі й Цариці для здобуття й поширення їхньої влади над своєю імперією.

У часі, коли Св. Арсенію дали обов'язок бути головним Душпастирем у м. Ростові в Росії, зусилля Духовенства затримати свій стан, як служителі Богові а не Кесареві, вже доходили до розпачливого стану. Не було дивним, що Арсенія призначили в Ростов, бо Московські володарі нерідко посилали високоосвічених, висококультурних церковних мужів з України на Єпархії в Росію, щоб підносили рівень їхніх тамошніх підвладних до освіти та культури Європи. Та свободолюбній українці, які були видали з себе борців за свободу козаків, не завжди зручно входили в плани цих володарів.

Так було зі Св. Арсенієм. З огляду на його відважні зусилля для незалежності Церкви від світської влади, Цариця Катерина дооглянула, щоб його зняли з посту в Священному Синоді, як також з рядів Духовенства та навіть зі сану Ченця. На останку йому дали глузливе ім'я «Андрій Брехун» і заприторили його в вузьку в'язничну камеру, якої двері мали бути зачинені доки він не помре.

Арсенія мучили холод, голод і спрага. Його вимушували постійно просити милості від в'язничних. Важко представити собі більш пригноблюючий та розпачливий стан для людини. Та муж Віри не змарнував цієї нагоди для духовного зросту, яку приніс такий стан у його земному шляху. Єдину надію та потіху Арсенієві давало Слово Боже. Численні роки проведені в особистій та спільній Молитві зробили ці життєдайні слова невід'ємною частиною його душі.

Коли нарешті його в'язничники прийшли забрати мертве тіло Арсенія з тюрми вони знайшли, що їхній Святий В'язень цвяшком був вишкрябав на лутці віконця у

date their empire. In 1686, 32 years after the Treaty, the Orthodox Metropolia of Kyiv passed out of the non-interfering authority of the Patriarch of Constantinople to the jurisdiction of the Patriarch of Moscow, whose office was used by the Tsars and Tsarytsias to gain and consolidate power over their domain

By the time St. Arsenius was given the duties of chief Pastor of his flock in Rostov in Russia, the efforts of the Clergy to maintain their status as servants of God rather than Caesar had reached a desperate stage. Arsenius' posting to Rostov had not been unusual, for the Moscow rulers frequently had the highly educated and cultured Churchmen of Ukraine assigned to Eparchies in Russia, in order to bring their subjects there closer to the educational and cultural level of Europe. However freedom-loving Ukrainians, who had produced the freedom fighters known as the Kozaks, did not always fit well into the agendas of these rulers.

So it was with St. Arsenius. Because of his courageous stand for the independence of the Church from secular power, Tsarytsia Catherine had him deposed from his status on the Holy Synod, as well as from the ranks of the clergy and even from the monastic state. Finally he was given the insulting name of Andriy Brekhun ("Andrew the Liar") and locked up in a narrow prison cell whose doors were to remain shut until he died.

Arsenius was tormented by cold, hunger and thirst. He was forced to continually beg for mercy from his keepers. A more humiliating and desperate state can hardly be imagined. Yet the man of faith did not fail to profit from the unique opportunity for spiritual growth provided by this turn in his life. Arsenius' only hope and comfort was in the Word of the Lord. His many years of private and corporate prayer had made the life-giving words a part of his very soul.

When at last the time came for his jailers to remove Arsenius' lifeless body from the prison, they found that their Holy Prisoner had used a nail to scratch on the window sill of his little cell the words of the Psalm: "It is good for me that You humbled me". This quote is from the longest of David's Psalms, Psalm 118. (This

в'язниці слова з Псалма: «Добре мені, що Ти впокорив мене.». Вони знаходяться в найдовшому з Псалмів Давидових, у Псалмі 118-му. (Це – номер його у грецькому перекладі Гебрейської Біблії, що зветься Септуагінтою – а в перекладах, що наслідують Гебрейську він подеться, як 119-ий).

Цей Псалом творить основний зміст у Відправі в Страсному Тижні, що в українській традиції зветься «Єрусалимською Утренею». Цю Утреню (по-грецькому «Ортрос») служать у вечері в Велику П'ятницю (це ж рахується в Літургії, як ранок Великої Суботи) перед Плащаницею (по-грецькому «епітафійон») Господньою, яке обведена квітами з-перед Храму. Вірні підходять поклонитися їй, як вияв їхньої вдячності та пошані до Господа Ісуса, Який прийняв на Себе нашу смерть, щоб перетворити її на шлях назад до Раю, якого ми були втратили. Цей Псалом також творить одну з основних частин Православної Похоронної Відправи.

Страждання Св. Арсенія у вузенькій тюремній камері дали йому можливість приготуватися для свого відходу від земного життя і дати свою останню й найбільш промовисту проповідь, як Пастир Христовий – а вона й свідчення про людську свободу, яку не в силі придушити злобність та гноблення. Із численних стихів Псалма Арсеній вибрав той, Що висловлює вдячність за дар життя, якого, як добре знає віруюча людина, не можуть погасити ні несправдливить, ні тяготи, ні навіть сама смерть. Він вжив цвяшок, щоб вишкрябати слова: «Добре мені...», вторячи слова Св. Павла: «Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі» (I Солунян 5:18).

Блаженної пам'яті Митрополит Іларіон (Огієнко), провідний український науковець і перекладач Біблії на сучасну українську мову (він і перший Митрополит Української Православної Церкви в Канаді), був особливо захоплений прикладом Св. Арсенія. Він написав книжку про нього п. н. Митрополит Мученки Арсеній Мацієвич. Вона може додала до того, що Українська Православна Церква (Московського Патріархату) прославила його в Хорі Святих у 2000-му р. (228 років після його

is its number in the Greek translation of the Hebrew Bible called the Septuagint – whereas in translations which follow the Hebrew numeration it is known as Psalm 119).

This Psalm is particularly featured in the Service of Passion Week known in the Ukrainian tradition as “Jerusalem Matins”. These Matins (in Greek, “Orthros”) are served on the evening of Great Friday (which is liturgically considered to be the morning of Great Saturday) before the Plashchanytsia (in Greek, the “Epitaphion”) of the Lord which is surrounded by flowers and placed at the front of the Church. The faithful come to venerate it as a gesture of their gratitude to and reverence for the Lord Jesus, Who has embraced our death in order to transform it into the way back to the Paradise we had lost. The Psalm is also one of the main features of the Orthodox Funeral Service.

St. Arsenius' ordeal in the prison cell gave him the opportunity to prepare for his departure from earthly life, and to preach his final and most eloquent sermon as a Shepherd of Christ - which was also a testimony to human freedom which cannot be quenched by malice and oppression. Out of the many verses of the Psalm, Arsenius chose one which expresses gratitude to God for the gift of life which cannot, as the person of faith realizes, be extinguished by injustice or hardship - and not even by death itself. He used his nail to scratch out the words: “It is good for me...” echoing the words of St. Paul: “In everything give thanks for this is the will of God in Christ Jesus for you” (I Thessalonians 5:18).

Metropolitan Ilarion (Ohiyenko) of blessed memory, a prominent Ukrainian scholar and translator of the Bible into modern Ukrainian (and the first Metropolitan of the Ukrainian Orthodox Church of Canada), was especially inspired by the example of St. Arsenius. He wrote a book about him entitled The Martyr Metropolitan, Arsenius Matsiyevych. This may have contributed to the glorification of Arsenius in the Choir of Saints by the Ukrainian Orthodox Church (Moscow Patriarchate) in 2000 (228 years after his repose), while the Ukrainian Orthodox Church (Kyivan Patriarchate) did so at a

упокоєння), а Українська Православна Церква (Київського Патріархату) зробила це на Соборі 15-го липня 2004 р. – 232 років після того, як він заснув у Господі.

Нехай пам'ять про Св. Арсенія і його заступничі молитви допомагають нам шукати, і смиренно та вдячно сприймати Волю Божу та працювати разом з Ним та Його людьми у різних обставинах нашої земної мандрівки, для слави нашого Творця, Провідника та Спасителя, для спасіння світу. Цим же й ми також спасаємось. Амінь.

Sobor on July 15, 2004 - 232 years after he fell asleep in the Lord.

May St. Arsenius' memory and intercession help us to seek and humbly and gratefully accept God's will and work with Him and His people in the various situations of our earthly path for the glory of our Creator, Sustainer and Redeemer, for the salvation of the world, in and by which we too are being saved. Amen.